

Sosiaalityön esseeohje

Tutkintovaatimusten opintojaksoja voidaan suorittaa kirjallisuuskuulustelujen sijasta esseillä, jos essee-vaihtoehto on opinto-oppaassa mainittuna suoritustapana. Oppimisen kannalta esseen kirjoittaminen on monipuolisemmin palkitsevaa kuin kirjojen tenttiminen, vaikka opintosuorituksena se voi olla tenttiä vaativampi. Tavoitteena on perehtyä johonkin valittuun aiheeseen oman tieteenalan ja oppiaineen käsitteistön näkökulmasta ja oppia ilmaisemaan tästä aiheesta tehdyt havainnot, arviot ja johtopäätökset kielellisesti hyvin hallitulla ja jäsenneyllä tavalla. Tieteellisen esseen laatimisessa yhdistyy siten ajattelu- ja kirjoitustaitojen harjoittelu ja se valmentaa tutkimusprosessin lisäksi muihin akateemisiin taitoihin, kuten aineiston käyttöön, itsenäiseen työskentelyyn, omien kantojen ilmaisemiseen, dialogiin ohjaajan kanssa sekä palautteen vastaanottamiseen.

Mikä on essee?

Esseellä tarkoitetaan tässä kirjallisuuteen perustuvaa kirjoitelmaa, jossa paneudutaan tiettyyn aiheeseen ja jossa tätä aihetta pohditaan sekä kriittisesti että jäsenneyllä (analyttisesti). Esseen laatimisessa noudatetaan akateemisen kirjoittamisen sääntöjä, vaikka esitystavaltaan se on vapaampi kuin esimerkiksi tieteellinen artikkeli. Esseen muotona on suora kerronta.

Esseessä on keskeistä kirjoittajan omat pohdinnat. Pelkkä lähdetekstien esittely ja referointi ei ole riittävää. Omien näkemysten esittäminen ei tarkoita pelkkien mielipiteiden esittämistä, vaan tärkeätä on, että aihetta käsitellään argumentoivalla ja pohdiskelevalla otteella ja että asioiden esittäminen muodostaa loogisen rakenteen. Argumentointiin kuuluu lähdekirjallisuuteen perustuvan oman tulkinnan esittäminen tarkasteltavasta ilmiöstä.

Esseen laatiminen ja ohjaus

Esseen kirjoittamisesta on aina sovittava henkilökohtaisesti esseen vastaanottavan opettajan kanssa. Essee laaditaan lähtökohtaisesti kyseiseen opintovaatimuskohtaan kuuluvan kirjallisuuden perusteella. Esseen aihe ja käsittelynäkökulma sovitaan yhdessä opettajan kanssa, vaikka nämä voivat perustua opiskelijan tekemiin ehdotuksiin. Lähdekirjallisuuteen voidaan sisällyttää myös muita teoksia kuin kyseisen opintojakson tenttikirjoja.

Esseen laatiminen alkaa tutustumalla siihen kirjallisuuteen, jonka haluaa suorittaa esseellä. Kirjallisuudesta pyritään löytämään jokin mielenkiintoinen teema, josta esitetään pohdintoja ja

pääkysymys, johon esseellä on tarkoitus vastata. Tehtävänä voi olla esimerkiksi analysoida jotakin yhteiskunnallista ongelmaa, teoreettista näkemystä tai vertailla eri tutkijoiden tutkimustuloksia. Ennen esseen kirjoittamista opiskelija laatii alustavan jäsennyksen esseen rakenteesta (aiheesta, sen teemoista, juonesta jne.) ja tämän perusteella sovitaan opettajan kanssa jatkotyöstämisestä.

Essee alkaa lyhyellä johdannolla, jossa ytimekkäästi ja kiinnostavalla tavalla pyritään viemään lukija suoraan esseen aiheeseen. Tässä perustellaan ja taustoitetaan esseen ydinkysymys, johon esseellä haetaan vastausta. Lisäksi on syytä esittää lukijalle etukäteen esseen juoni, eli miten työ etenee ja mihin on tarkoitus päätyä.

Johdantoa seuraa käsittelyosa, jossa aihetta käsitellään esseen tehtävän kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla (asioiden esittely, määrittelyt, analysoinnit, vertailut, kommentoinnit, kriittiset pohdinnat, tulkinnat ym.). Loogisesti etenevät käsittelyjaksot voidaan erottaa toisistaan otsikoilla, joiden tulee kuvata osuvasti käsiteltäviä jaksoa. Väliotsikoita ei välttämättä tarvita lyhyissä töissä, koska essee on perusmuodoltaan suoraa kerrontaa. Pitemmässäkin kirjoituksissa on vältettävä turhaa otsikointia, koska lyhyet alaluvut tekevät tekstistä katkonaista. Samasta syystä myös lyhyitä (1-4 – lauseen) kappaleita ei esseessä pidä käyttää. Myöskään niin sanottujen ranskalaisten viivojen käyttö ei kuulu esseeseen. Lähdeviitteet tulee merkitä huolellisesti tekstiin.

Esseen lopetus koostuu tiivistyksestä, arvioinneista ja johtopäätöksistä, jotka perustuvat kaikkeen mitä esseessä on siihen mennessä esitetty. Kaiken ennen lopetusta esitetyn tulee siten olla yhteydessä toisiinsa ja perustella esitettäviä tuloksia. Lyhyissä kirjoituksissa pitää välttää toistoa. Johtopäätöksistä on hyvä esittää arvioita ja eräs mielekäs lopetustapa on osoittaa niiden perusteella uusia kysymyksiä jatkopohdintoja varten.

Esseen valmistuttua vastaanottava opettaja antaa opiskelijalle palautteen suorituksesta ja antaa tarvittaessa jatko-ohjeet. Ellei niihin ole tarvetta, hän arvostelee ja hyväksyy esseen. Opiskelijoiden tulee ottaa huomioon, että kirjoittaminen on prosessityötä. Ensimmäinen versio ei useinkaan ole vielä se lopullinen. Käsikirjoitusversion pohtiminen ja hiominen palautteen perusteella on oleellinen osa akateemista kirjoittamista.

Esseen pituus ja ulkoasu

Kahden opistopisteen laajuisen esseen ohjepituus on 5–10 tekstisivua. Viiden opintopisteen laajuisen esseen ohjepituus on puolestaan 10–15 sivua. Essee kirjoitetaan normaalirivivälillä (1.5)

ja fontilla 12. Esseeseen laaditaan kansilehti sekä lähdeluettelo. Kansilehdelle kirjoitetaan nimi ja opiskelijanumero, esseen otsikko, opintojakso, jota korvataan, opintoviikkojen määrä, oppiaineen nimi, päivämäärä sekä vastaanottavan opettajan nimi.

Hyödyllisiä lisäohjeita esseen laatimisesta löytyy muun muassa seuraavista lähteistä:

Hirsjärvi, Remes & Sajavaara (2002): Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi. (myös aikaisemmat painokset), s. 254–258.

Kirjoittajan ABC-kortti: <http://webcgi.oulu.fi/oykk/abc/tekstinhuolto/tekstilajeja/essee/>

Tässä esitetyt esseen laatimisohteet on tarkoitettu ensi sijassa opintosuorituksiin, joilla korvataan kirjallisuuskuulustelukohtia syventävistä opinnoista. Esseen suorittamismahdollisuudesta päättää kunkin opintojakson opettaja; suoritustapaan ei siis ole automaattista oikeutta. Joissain tilanteissa – myös perus- ja aineopinnoissa - opiskelija voi neuvotella tentaattorin kanssa kirjallisuuskuulustelun sijasta myös muunlaisesta kirjallisesta tehtävästä kuin esseestä. Tällöin kysymykseen voi tulla esimerkiksi vain yhdestä tai kahdesta kirjasta laadittava kirjallinen työ (arvioiva referaatti, kirja-arvio tmv.). Tällaisissa töissä on tärkeätä, että tehtävästä riippuen kirjoitus kontekstoidaan kirjan kokonaisuuteen, mikä tarkoittaa, että aihe asetetaan niihin yhteyksiin, jotka muodostavat kirjan keskeisen idean, sanoman ja rakenteen. Kussakin tapauksessa tentaattori antaa tarkemmat ohjeet tällaisen työn laatimiseksi.